

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk, Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

„Doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.”

I Korinthe 15 vs. 10c.

Wij beluisteren in deze tekst: Paulus' roem in genade Gods! En wel, in de genade Gods, in zijn leven verheerlijkt en die met hem was.

Het was de genade, waarin ook David mocht roemen, zoals wij dit in de berijmde psalm, psalm 31 vs. 17, horen:

„Geloofd zij God, Die Zijn genade Aan mij heeft groot gemaakt.”

Het schone I Korinthe 15 is met recht genoemd: het „Opstandings-Evangelie”. De opstanding van Christus is toch het centrale feit, waarop alle zaligheid en alle prediking der zaligheid voor een verloren zondaar gegrond ligt. Ware er geen opstanding, dan zou er geen Kerk van Christus zijn; geen prediking; geen levendmaking van een zondaar en geen oprecht geloof!

Ja, dan zouden allen, die in Christus ontslapen zijn, ten enenmale verloren zijn. En also zou er ook geen sprake kunnen zijn van . . . genade en van het genade-werk, in een dode zondaar verheerlijkt!

Wij liggen van nature allen „dood in de zonden en misdaden” en zijn „kinderen des toorns” (Efeze 2 vs. 3). „Wij”, zo schrijft de apostel. En daar behoren dus ook u en ik bij van nature. O, dat we hieraan ontdekt mogen worden, zoals eens Paulus op de weg naar Damaskus!

Ach, wat was hij en wat zijn wij toch blind voor het „zelf-bedrog”.

Meende Paulus niet als een alleszins godsdienstig mens Gode een dienst te doen door Gods kinderen te doen ombrengen?

Hij snelde op die weg naar Damaskus voort, met de brieven van voorschrijving in zijn zak! Ja, als „alleszins godsdienstig”!

Hij noemt het hele rijtje op:

„besneden ten achtsten dage, uit het geslacht Israëls, van de stam Benjamin, een Hebreër uit de Hebreërs, naar de wet een farizeër; naar de ijver een vervolger der gemeente, naar de rechtvaardigheid, die in de wet is, zijnde onberispelijk.” (Filipp. 3 vs. 5 en 6).

En dat „geslacht” is nog niet uitgestorven!

En daar behoren ook wij bij, u en ik van nature!

O, wat is het noodzakelijk, dat de Heere ons een „halt” toeroept, gelijk Hij dit deed bij Paulus!

Ja, wat viel de „genade” vrij! O, welk een omkeer! „Mij is barmhartigheid geschied.”

„Doch niet meer ik.” O, eeuwig wonder! Want dat „ik” van Paulus beheerste zijn gehele leven en godsdienst. En niet alleen van Paulus, maar ook van u en van mij! O, gelukkig, wanneer dat „ik” de genade-klap mag krijgen, dat alleszins „vrome” ik. En dat dan 's Heeren „genade” en Zijn „genade-werk” ons leven mag gaan beheersen. Voor het eerst, maar ook „na ontvangen genade”. Paulus schrijft: „Mij, de grootste der zondaren”.

„En ten laatste van allen is Hij ook van mij, als van een „ontijdig geborene” gezien, zo schrijft hij in het achtste vers.

„Een ontijdig geborene”! Dat was een geboorte, die geheel ongedacht kwam. Wij zou-

den kunnen zeggen door een „operatieve” ingreep!

Ja, hoe groot is die genade geweest! En . . . na ontvangen genade wordt dat wonder voor Gods kinderen „al groter”!

Lezer(es), hebt u óók mogen delen in die rijke genade-weldaad?

Mogelijk al van jongsaf, zoals in het leven van de jeugdige Timotheus?

En, wanneer we ons niet bedriegen, die ook in ons leven mocht plaats hebben door genade, toen we de hartelijke keus mochten doen om de Heere te vrezen en te dienen.

Wel, dan krijgt men een afkeer van de zonde en van de wereld met al haar begeerlijkheden en een innige lust om de Heere te mogen kennen en in Zijn wegen te wandelen! Ja, dan wordt 't ervaren:

„Uw liefde-dienst heeft mij nog nooit verdrotten”.

Ja, wat groot, wanneer zo Paulus' getuigenis mag beleefd worden: „Doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.”

Daarom willen wij nu stilstaan bij Paulus' roem in de genade Gods en wel: die ook „met” hem was, onze tweede gedachte: „Paulus' roem in de genade Gods, vanwege die genade met hem”.

Dat was allereerst in al zijn arbeid als apostel des Heeren.

Hij schrijft in vers 10 van ons teksthoofdstuk: „En Zijn genade, die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen.”

We vragen ons hier af: was dit geen „eigen” roem van de apostel? Stond hij hier niet erg hoog met zichzelf? Want, maakt genade niet „klein”?

O zeker! Maar dit was hier bij Paulus niet zo. Het „overvloediger gearbeid” betekent hier: „groter, wat omvang of gewicht betreft, zwaarder.” Volgens het Griekse woordenboek.

En waarin kwam de zware arbeid van Paulus openbaar?

Was dat niet bij de verkondiging van het Evangelie aan de Joden en de heidenen ten opzichte van grote tegenstand en vijandschap!

Was ook zijn prediking op de Areopagus niet gewichtvol en zonder strijd?

Kwamen Paulus en Silas vanwege hun arbeid niet terecht in de gevangenis van Philippi?

En denken we ook aan die spanningvolle reis naar Rome, waarop die schipbreuk heel de bemanning dreigde ten onder te brengen!

En wat denkt ge van die „scherpe doorn” in Paulus' vlees, toen die engel des satans hem met vuisten sloeg?

Ja, dan horen we Paulus al zijn wederwaardigheden opnoemen in II Kor. 11 vanaf vers 23 t/m 29, zoals o.m. „In arbeid overvloediger, in slagen uitnemender, in gevangenschappen overvloediger, in doodsgevaar menigmaal!

Maar, hoè pijnlijk al deze zaken ook waren, Paulus mocht toch die rijke vertroosting ervaren, toen de Heere tot hem sprak: „Mijn genade is u genoeg”.

Ja, dan spreekt Paulus wel van zijn „overvloedige” arbeid, d.w.z. gelijk we opmerkten, van zijn „zware” arbeid. En stond daar tegenover niet alleszins bemoeidigend:

„. . . maar de genade Gods, die met mij is!”

Ja, zouden ook wij niet alles te danken

hebben aan de Heere, wanneer Hij ons al die 45 jaren gespaard en gezegend heeft, ja, gesterkt heeft in onze zo gewichtvolle arbeid, maar ook in de wegen van beproevingen? Ja, dat was en is alleen te danken aan „Zijn genade, die met ons was”. Daarom: Gode alleen de eer!

Maar - en dit is onze laatste opmerking: hoe kan de heilige God Zijn genade en kracht bewijzen aan zulke onwaardigen en schulddigen?

Wel, dan staan wij nog even stil bij de „verdienende” oorzaak hiervan. En die ligt alleen en zo volkomen in de dierbare, algenoegzame en volkomen Zaligmaker en Borg, de Heere Jezus Christus!

Want Hij heeft aan het kruis op Golgotha moeten doorworstelen de bange uren van de „verlating” van Zijn Vader en daarbij de „helse angsten en benauwdheden”.

En zó heeft de Borg de „genade” verdiend, welke aan een schuldig volk wordt geschonken, maar die ook bewezen wordt aan al Zijn knechten, die niets vermogen in eigen krachten, ja, aan „machteloze dienstknechten”, die Zijn opdracht hebben te vervullen: „Geef gij hun te eten”!

Maar . . . dáárom kan en wil de enige en volkomen Middelaar en Borg Zijn troostvolle BELOFTE aan Zijn Kerk vervullen:

„En ziet, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld!”

En dat houdt óók in: de belijdenis van Paulus en van al Zijn gezonden knechten: „Doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.”

Dr. Ds. v.L.

Van de administratie

In de afgelopen periode ontvingen we f 12,- aan giften, terwijl 4 nieuwe abonnees konden worden ingeschreven, waarvoor weer hartelijk dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Ds. H. van Leeuwen.** Ter gelegenheid van zijn jubileum hebben we met enkele bestuursleden van Bewaar het Pand Ds. Van Leeuwen bezocht. Op de dag van zijn jubileum heeft hij een gedachtenispreek gehouden in de kerk te Driebergen. Op ons verzoek heeft hij een samenvatting van zijn preek gemaakt als meditatie die in dit nummer is opgenomen.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** We ontvingen een gift van f 10,- in dubbeljes, die voor dit doel waren gespaard. Hartelijk dank.

3. **Uitkering uit nalatenschap.** We kregen bericht van een notaris te Groningen dat aan ons zal worden uitgekeerd een bedrag van f 1000,- uit de nalatenschap van een onzer abonnees te Groningen, die in februari j.l. overleed. We kenden de overledene niet. Wel hebben we eens een lang telefoongesprek met haar gehad en toen kunnen opmerken hoe zij van harte achter onze beginselen stond. Dat blijkt nu ook uit deze uitkering, die zij in haar testament heeft vastgelegd. Onze stichting Bewaar het Pand te Meerkkerk kan altijd bij notariële acte begunstigd worden. Voor de eerste f 10.000,- die gelegateerd worden zijn geen successierechten verschuldigd. Daarna naar ik meen slechts 11%.

B.

De merktekenen van christenen 1.

In ons land zijn vele kerken. Die kerken hebben hun eigen naam. Hun eigen signatuur. Nu heeft elke kerkelijke denominatie leden. De een meer en de ander minder. Van een bepaalde kerk zijn wij ook lid. Dit lid-zijn op zich is een goede zaak. Zelfs een bijbelse, een confessionele zaak. Nu moeten we niet menen, dat het met ons in orde is, wanneer we lid zijn van de kerk. Dit is niet een vanzelfsprekende zaak. In Openbaring 3 staat: "gij hebt de naam dat ge leeft, maar gij zijt dood". Een belijder, een gelovige kan missen, waar het op aan komt. Vandaar dat zelfonderzoek, zelfbeproeving voor Gods aangezicht in het licht van Gods Woord noodzakelijk is. De geveinsde, de huichelaar, de hypocriet, de dwaze bouwer, de dwaze maagd leeft nog in de kerk. Ze zijn in de kerk. In elke kerk en bijzonder in de kerk die zich gereformeerd noemt.

Jezus' woord is treffend: "velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heere, Heere! hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd en in Uw Naam duivelen uitgeworpen en in Uw Naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik heb u nooit gekend". We kunnen zelfs in Zijn tegenwoordigheid gegeten en gedronken hebben en voor Hem onbekend zijn.

Vandaar dat in artikel 29 van onze Ned. Geloofsbelijdenis staat "men kan in de kerk zijn en niet van de kerk". In de kerk, maar niet van de kerk. Welk een werkelijkheid! Echter bij dit belijden wordt het niet gelaten. Want nadat de kenmerken van de kerk zijn genoemd, worden de kenmerken van de christenen beschreven. We lezen in het artikel: En aangaande degenen, die van de kerk zijn, die kan men kennen uit de merktekenen der Christenen te weten: uit het geloof en wanneer zij aangenomen hebbende de enige Zaligmaker Jezus Christus, de zonde vlieden en de gerechtigheid najagen, de ware God en hun naaste liefhebben, niet afwijken, noch ter rechter noch ter linkerhand en hun vlees kruisigen met zijn werken. Alzo, nochtans niet, alsof daar nog geen grote zwakheid in hen zij, maar zij strijden daartegen door de Geest al de dagen van hun leven, nemende gestadiglijk hun toevlucht tot het bloed, de dood, het lijden en de gehoorzaamheid van de Heere Jezus Christus, in Dewelke zij vergeving hunner zonden hebben, door het geloof in Hem".

Hier zijn dus gegeven de herkenningstekenen van een christen. Tekenen die ook vandaag nog gehonoreerd moeten worden, want zij staan in het belijden van de kerk. De praktijk laat echter nog wel eens wat anders zien en horen. Hoe wordt de naam en het woord christen niet gevuld en daarmee gegeven de identiteit, de herkenbaarheid van een christen. Wat is de naam christen een rekbaar begrip geworden. Men kan er ketterse gevoelens en gedachten op na houden en nochtans christen zijn en voor christen gehouden worden. In onze tijd van grens-loosheid is dringend geboden ons te bezinnen op wat het belijden der kerk ons voorhoudt. Die bezinning is ook voor onszelf van belang, van wezenlijk belang, daar, naar mijn stelligste overtuiging, wanneer de merktekenen van de christen bij ons ontbreken, wij wel de naam van christen kunnen hebben dragen, maar niet van Christus zijn en alzo geen levend lidmaat van Zijn Kerk. Als eerste herkenningsteken wordt in artikel 29 genoemd: het geloof. Men kan de christenen kennen uit het geloof. In de Ned. Geloofsbelijdenis en andere geschriften wordt veel gesproken over en gewezen op het geloof. Daarin blijkt hoe belangrijk het geloof is.

De benadrukking en de belichting van het geloof is voluit Bijbels. Hoe wordt in de Heilige Schrift niet gesproken over het geloof. Er is een bekend schrijver geweest, die een boek van meer dan 600 blz. schreef over: "het geloof in het Nieuwe Testament". En wie alle boeken zou willen verzamelen die over dit onderwerp zijn geschreven zou een grote bibliotheek nodig hebben.

Wanneer er nu in de belijdenisgeschriften gesproken wordt over het geloof, dan wordt gedacht aan een waar oftewel oprecht geloof. De bijvoeging waar of oprecht komen we bijzonder tegen in de Heidelbergse Catechi-

smus. We mogen daar dus niet aan voorbijgaan. We moeten daarop acht geven. Elke vergissing op dit punt is noodlottig. Men misleidt zichzelf wanneer schijn voor wezen, klatergoud voor echt goud wordt aangezien. Men kan bezitten een historisch of een tijd-geloof. In zijn institutie boek 3 hoofdstuk 2 schrijft Calvijn daar ter harte nemende dingen over. En waar ik nu bijzonder op wijze wil is de gelijkenis van de zaaier. Een deel van het gestrooide zaad viel op steenachtige plaatsen, op een harde rotsachtige grond. Een normaal gebeuren in Israël in Jezus' dagen. Het zaad viel in de aarde en het ontkiemde wonderlijk snel, zegt Jezus. Echter door de kracht van de zon verdorde het. Het verschoorde. Het schrompelde in elkaar tot een spichtig strootje. Op een gegeven moment was er niets meer van over. Dit alles vond zijn oorzaak in het feit: het zaad had geen diepte van aarde. Het wortelwerk ontbrak. Zo is het nu, zegt Jezus, met hem of haar, die het Woord hoort en het terstond met vreugde aanneemt.

Nu moet u goed op u laten inwerken, dat Jezus niet wegcijfert het met vreugde aannemen van het Evangeliewoord. Het Evangelie op zich is een blijde boodschap. Welk een blijde boodschap heeft de engel niet aan de herders verkondigd, geproclameerd het evangelie van het koninkrijk Gods. En Hij heeft dit ruim en rijk gedaan. Zijn dienaren geeft Hij steeds de opdracht om dat ook te doen. Maar nu wijst de Heere in de gelijkenis op de mens, op wat de mens doet. Wat de mens, de hoorder van het Woord kan doen. Hij kan het gehoorde terstond met blijdschap aannemen. Op dat woordje "terstond" valt de nadruk. Tijdens het horen, na het horen is er direct het met vreugde ontvangen. Het vergt geen tijd, noch enige moeite. Er is geen strijd noch enige zorg. Of maar even, maar daarna voorgoed verdwenen. Twijfel en het niet kunnen geloven zijn er niet bij. Wanneer het even het leven probeert te beïnvloeden, dan is men het zo weer te boven. Of men komt er bovenop door prediking of gesprek.

Het leven gaat in de richting van een geperfectioneerd leven. In de richting van het gearriveerd zijn, het geestelijk in orde te zijn. Om diepte, of diepgang maakt men zich geen zorgen. Niet wat in de diepte plaatsvindt, maar wat naar buiten openbaar komt bepaalt het geestelijk leven. De kracht ligt in het uiterlijke. In woorden en daden. Het wortelgestel is echter zwak. Vandaar dat deze hoorders maar slecht of helemaal niet kunnen verdragen een onderzoek naar de wortel.

Dit element mag gerust, zo zegt men, in de prediking ontbreken en ophuisbezoek of ziekenbezoek behoeft dit niet aan de orde te komen. Men zegt: dit werkt stremmend of verdachtmakend. Jezus de hoogste profeet en leraar zegt echter dat nu juist die diepgang aanwezig dient te zijn. Zij mag niet ontbreken.

Het wortelen van zondebesef, van schuld tegenover God en de naaste. Een wortelende overtuiging van Gods deugden en Zijn heilig recht moge het hart niet vreemd zijn. Het wonen van Christus door het geloof in het hart. Of om de woorden van onze belijdenis te gebruiken aanwezig dienen te zijn, de vruchten van de verkiezing.

In de Dordtse Leerregels hoofdstuk 1 art. 12 lezen we: "de onfeilbare vruchten der verkiezing in het Woord van God aangewezen zijn: het waar geloof in Christus, kinderlijke vreze, droefheid die naar God is over de zonde, honger en dorst naar de gerechtigheid en die zaken worden in het hart, innerlijk, met een geestelijke blijdschap en heilige vermaking waargenomen.

Een waar christen is daar geen vreemdeling van. Aan de hand van Gods Woord en de belijdenis hopen we dit nader te bezien.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo

7.

Goedheid en strengheid

God is niet alleen te kennen in de gewone loop der natuur die door Hem bepaald wordt. Hij maakt zich ook aan ons bekend in de wijze waarop Hij de menselijke gemeen-

schap bestuurt: Hij bewijst de vromen Zijn goedertierenheid maar de slechten Zijn gestrengheid. Hij oefent wraak over de misdaden maar beschermt en wrekt de onschuld. Hij maakt immer het leven der goeden door Zijn zegening voorspoedig. Hij komt hen in hun gebrek te hulp. Hij lenigt hun smarten, Hij verlicht hun rampen. Hij zorgt voor hun heil. Dat is de regel van Zijn rechtvaardigheid.

Dat neemt echter niet weg dat Hij de slechten meer dan eens voor een tijd ongestraft laat opspringen van vreugde. Anderzijds worden goeden en onschuldigen door veel tegenspoed geteisterd. Wat moeten wij hiervan denken? Het antwoord is: dat er een ander oordeel zal zijn.

Het is uitstel, geen afstel.

Uit de drek verhoogd

In het bestuur van de menselijke gemeenschap kunnen wij Zijn barmhartigheid waarnemen. Ellendige zondaars worden met onvermoeibare goedgunstigheid achtervolgd tot dat Hij hun slechtheid door wél te doen, gebroken heeft. Door Zijn Vaderlijke vriendelijkheid roept Hij hen aldus tot Zich terug. Dat laat de dichter van Ps. 107 zien.

In hopeloze omstandigheden komt Hij ongelukkigen en bijna verloren mensen plotseling en boven verwachting te hulp. Wanneer zij in de wildernis dolen, beschermt Hij hen tegen wilde dieren. In honger wordt hun voedsel verschaft. Wanneer zij gevangen zijn, worden zij uit ijzeren kerkers verlost. Hij brengt hen, als zij schipbreuk geleden hebben, behouden in de haven. Als zij halfdood zijn, geneest Hij hen van hun ziekten. Dat zijn geen toevallige voorvallen. Het zijn de getuigenissen van Zijn hemelse voorzienigheid en Vaderlijke goedheid. De vromen geeft Hij stof tot blijdschap. De goddeloze wordt de mond gestopt.

Helaas is het grootste deel der mensen hiervoor blind, al zijn zij in andere opzichten nog zo scherpzinnig. Het getuigt van een zeldzame en bijzondere wijsheid wanneer men deze werken Gods verstandig overlegt. Op de juiste tijd worden de geringen uit het stof opgericht en de nooddriftigen uit de drek verhoogd, Ps. 113 : 7. Daarin kunnen wij Zijn wijsheid waarnemen.

Augustinus zegt ergens: dat wij Hem naar Zijn wezen niet kunnen begrijpen. Wij zouden als het ware onder Zijn grootheid bezwijken. Daarom moeten wij op Zijn werken letten. Dan zullen wij door het waarnemen van Zijn goedheid onze krachten herkrijgen.

De hoop op het toekomstige leven

De waarneming van Gods vaderlijke vriendelijkheid moet ons aanzetten tot de dienst van God. Maar nog meer: Zij moet ons aansporen tot de hoop op het toekomstige leven. De blijken zowel van Zijn goedertierenheid als strengheid zijn slechts half vervuld. Het is nog maar een voorspel van grotere dingen, die tot een ander leven zijn uitgesteld.

Nú worden de vromen nog gekweld door de goddelozen. Nu worden zij nog door laster gedrukt en door beschimping gekrenkt. Nu hebben de boosdoeners nog voorspoed en genieten rust en aanzien. Maar er zal een ander leven zijn waarin de ongerechtigheid haar straf en de rechtvaardigheid haar loon zal verkrijgen. Als nu zelfs de gelovigen met Gods tuchtroede gekastijd worden, dan zullen de goddelozen zeker niet aan Zijn gesel ontkomen. Augustinus schreef in zijn boek De Civitate Dei (over de stad Gods): Indien nú reeds elke zonde met openbare straf zou gestraft worden, zou men kunnen denken dat er niets tot het laatste oordeel wordt bewaard.

Alle uitvlucht afgesneden

In het bouwwerk van deze wereld zenden talloze lampen tevergeefs hun licht uit. De heerlijkheid van de Maker blijft voor de meesten verborgen. Alleen door het geloof kan men het verstaan dat de zichtbare dingen door de onzienlijke God gemaakt zijn. Hebr. 11 : 3.

Van onszelf hebben wij geen ogen om Gods majesteit daarin te zien. Wij moeten door een inwendige openbaring Gods, door middel van het geloof verlicht worden. De natuurlijke scherpzinnigheid van de mensen schiet hierin tekort. Daarom heeft de apostel Pau-

lus gezegd, Hand. 14 : 16, dat de Heere de heidenen heeft laten wandelen in hun eigen dwaalwegen, hoewel Hij zich niet onbetuigd heeft gelaten. Hij deed goed van de hemel. Hij gaf regen en vruchtbare tijden. Hij vervulde de harten der mensen met spijs en vrolijkheid. Door allerlei overvloedige goedgunstigheid heeft Hij de mensen liefelijk tot Zijn kennis gelokt.

Toch hielden zij, die de inwendige geloofsopenbaring van God misten niet op hun eigen wegen, hun dodelijke dwalingen te volgen. Tot de zuivere en klare kennis van God konden zij niet opstijgen.

Dat neemt niet weg dat voor ons mensen iedere uitvlucht is afgesneden. Wij kunnen ons niet achter onze onwetendheid verschuilen. Altijd weer overtuigt ons geweten ons van nalatigheid en ondankbaarheid tegenover deze God die Zich in Zijn scheppingswerken bekend maakt.

Wordt vervolgd D.V.
Ds. L.W. van der Meij.

Vormen en normen rond en in de eredienst

8.

Een geweldige zaak, gemeente, de eredienst. En we zijn er met een sprongetje en met een loopje op gekomen. Maar wat een geweldige zaak, dat God Zelf handelt, richt in de kerkdienst, richt als een Rechter.

En dan gaat het hierom, dat de dingen maar niet gezegd worden van de kansel en dat de klanken maar niet wegsterven in de kerk, wegsterven in de ruimte. Maar dat de boodschap, het kèrugma van een verbroken Jezus Christus in uw harten in zou zinken. Daar gaat het om, dat u het in zal drinken, zodat het waarlijk wordt verkondiging van vrede door het bloed des kruises. Dat het niet door het dak verdwijnt, maar dat het in uw harten terecht komt.

En dan tenslotte krijgt het Woord zelf gestalte, niet alleen in het Woord, maar door de Heilige Geest ook in het Sacrament, in de doop. Dat dan openlijk betuigd wordt dat een iegelijk die gelooft: Jezus is de Christus, zalig zal worden. En in iedere doopbediening dat er openlijk betuigd wordt dat het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt van alle zonden.

En van het Sacrament van het heilig avondmaal, dat de dienaar niet alleen mag spreken, maar de gemeente - geef gij hun te eten - te eten mag geven. En dan is dat nog het wonder van het Woord, van het verkondigde Woord, van het gesproken Woord, ook in het Sacrament. Want als bij het brood en bij de wijn het Woord niet er bij kwam, blijft het brood en blijft het wijn, maar komt de verkondiging bij het Woord dan is het hoogtepunt: neemt, eet, dit is Mijn lichaam. Daar gaat het om, het geweldige van Woord en Sacrament. Neemt, eet, gedenkt en gelooft, dat het voor u verbroken is tot een volkomen verzoening van al uw zonden. Dat is de heerlijke zaak van het kèrugma, van de verkondiging.

Dat is een hemelse boodschap, dat er op aarde hemelse dingen verkondigd worden. Kerkdienst, eredienst. Dan is het niet alleen bekeringsdienst, maar ook eredienst. Eredienst, dat wil zeggen: tot eer van God.

En dan, daar is één ding, dat heb ik niet gezegd, dat aan het begin zal hebben te staan, dat alles staat onder de inroeping van de Heilige Geest. Zodat vroeger iedere dienst, iedere preek begon, dat de dienaar riep: Gods Geest zij met uwe geest. En wat riep de gemeente dan terug?: en met uwe geest. Zo werd de Heilige Geest ingeroepen, opdat dat Woord niet vervluchtigt, niet in rook opgaat, maar post mag vatten in uw harten. Een geweldige zaak, van de dienst, van het kèrugma.

Zalig als dat gebeurt. Dan wordt de kerkdienst vreugdedienst; dan valt preken licht en dan valt luisteren licht en dan gaat het luisteren naar een climax toe. Wat is een climax? Een climax is geen redekunst, een climax is een trap. Dan wordt de preek de ladder Jacobs, die naar de hemel stijgt als op de Jacobs ladder naar God toe. Dan kan de gemeente werkelijk eindigen zoals het behoort te eindigen in een gloria. Dat de vrijmakende kracht ervaren wordt van Christus

bloed, dat reinigt van alle zonden, door de verkondiging. Maar ook Christus Geest als een innerlijke zaak.

Door het bloed van Christus wordt een zondaar vrijgemaakt, maar door de Geest van Christus, door de Heilige Geest wordt de mens vrijgemaakt van dode werken, zoals we dat in Galaten lezen. Dan gaan we niet meer vechten om zinloze vormen in het leven te houden. Dan gaat het om de vruchten des Geestes en de vruchten des vleses, zoals meneer Pijl heeft voorgelezen.

Johannes 4 zegt: die zo luistert, die zo het Woord des levens ontvangt, het is als water, het is als water uit een kruik, zegt de Heere tot de Samaritaanse vrouw: Die van dit water drinkt zal in der eeuwigheid niet meer dorsten. Dat is een kerkdienst. En dan in Johannes 7 heeft de Heere gezegd: En die in Mij gelooft gelijkerwijs de Schrift zegt, hij zal als een kruik worden. Daar zal geen twist uit voortkomen, maar levend water. Levend water zal uit zijn binnenste komen. Dat is de preek. Dat is de verkondiging. Dat is de vernieuwing die God werkt door de Heilige Geest, door de verkondiging.

Dat vloeit niet over van uiterlijke dingen, vroomheden, wetticisme, uiterlijkheden.

Dan wordt het een innerlijke zaak. Dan worden we door de bearbeiding van de Heilige Geest gemaakt tot een tempel des Geestes. Of om een ander beeld te gebruiken, tot een kruik en wat er uit komt, gemeente, daaruit kunnen we zien wat we zijn, een riool of een schone kruik.

En dan moet het ons daarom gaan, als het gaat om vormen, ondergeschikte vormen. De Heere heeft niet alles willen regelen in uw leven, echt niet. De Heere heeft niet alles willen regelen. Daar zijn ook nog zoveel dingen, waarin de Heere ons vrij gelaten heeft. Dan moet het er niet om gaan: hoe denkt er een ander over, maar hoe denkt er de Heere over. Dan worden we kruiken waar levend water uitkomt. Wanneer we niet met een ander bezig zijn, maar wanneer we met onszelf bezig zijn. Gewassen door het bloed van Jezus Christus zal die Geest in ons wonen. Schone kruiken, waar schoon water uitkomt. Of weet gij niet dat uw lichamen zijn een tempel van de Heilige Geest? En wat daaruit komt dat heeft meneer Pijl gelezen. Dan zal het gezien worden in ons leven. We zullen vrucht dragen.

En dan gaat het in het vrucht dragen niet om autonome vrucht, maar om theonome vrucht, zoals de Schrift ze beschrijft. Dan kan de kerk lofprijzende kerk worden en haar klein gloria zingen: ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Als in de beginne, nu en immer en tot in der eeuwigheid.

Vorm en norm. Ook uit de Roomse eredienst. Heerlijke zaak. De vorm. Ere zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest. Het gaat om een Drieëinig God.

Als in de beginne. We zijn met de schepping begonnen. Nu, maar ook immer en tot in der eeuwigheid. Vorm en norm, schoon en goed, rechtvaardig en heilig.

Wijlen Ds. J. van der Vlies.

Daarna wordt er gezongen. Ds. Van der Vlies spreekt nog een dankwoord en eindigt met dankgebed. En daarmee is deze samenkomst ten einde.

Een proefschrift, getiteld "Bewaar het Pand"

3.

Het tweede hoofdstuk heet: *Religieuze groeperingen en maatschappelijke verscheidenheid*.

In dit hoofdstuk stelt Dr. Janse een aantal aspecten van religieuze groeperingen en van de maatschappelijke verscheidenheid aan de orde, die voor het onderzoek van belang waren. Hij schrijft over religie en maatschappij, over sociale ongelijkheid en over sociale compositie.

In het derde hoofdstuk gaat het over: *Emancipatie*.

Daarin schenkt Dr. Janse aandacht aan de wijze waarop minoriteiten reageren op hun achterstandpositie. Onder minoriteit verstaat de schrijver volgens het slot van hoofdstuk 2: elke subculturele groepering, hetzij een meerderheid of een minderheid vormend, die in

de sociale stratificatie van de samenleving onderbedeeld is. Zie blz. 25.

Dr. Janse schrijft in het derde hoofdstuk over: *Emancipatiebegrippen*. Hij heeft een eigen begripsbepaling en zegt daarvan: "Wij zullen bij de definiëring van het begrip emancipatie uitgaan van het gelijkheids- of gelijkwaardigheids-element. Emancipatie is dan het proces waarin (de leden van) een minoriteit een gelijkwaardige positie verworft (verwerven) in de sociale stratificatie van de samenleving waartoe zij behoort (behoren). Daarbij moeten we wel bedenken dat het begrip gelijkwaardig, dat in de definitie een centrale plaats inneemt, niet zo eenduidig is als het misschien wel lijkt. We zullen het daarom steeds moeten interpreteren als "min of meer gelijkwaardig". Willen we immers nagaan of twee niet-identieke posities in de sociale stratificatie gelijkwaardig zijn, dan is daarvoor een taxatie en vergelijking van de verschillende indicatoren noodzakelijk. Die kunnen niet altijd plaats vinden op basis van "harde" kwantitatieve gegevens. Verder handelt Dr. Janse in dit hoofdstuk over doelstellingen van minoriteiten en over minoriteit en dominant. Blijks het slot van hoofdstuk 2 verstaat hij onder dominant: elke subculturele groepering hetzij een meerderheid of een minderheid vormend, die in de sociale stratificatie van de samenleving overbedeeld is.

Gelijkwaardige positie bereikt, zo luidt de laatste paragraaf van dit hoofdstuk. De vraag is, of er verderreikende doelstellingen zijn. Verder gaat het hier over gevolgen voor emancipatiegroeperingen.

We komen tot het 4e hoofdstuk: *Assimilatie en persistentie*. Daarin gaat het over het streven van subculturen (hetzij minderheden, of meerderheden in een minoriteitspositie) naar handhaving van hun identiteit.

Eerst handelt de schrijver over assimilatie, segregatie, persistentie en missionering. Dat zullen voor vele lezers mogelijk heel vreemde woorden zijn. Bij assimilatie gaat het er om, dat een minderheid een andere identiteit krijgt. "Van gesegregeerdheid is sprake wanneer in de maatschappij verschillende raciale, etnische of religieuze groeperingen bewust van elkaar gescheiden leven." Aldus de schrijver op blz. 39. Van persistentie is sprake wanneer een afzonderlijke groepering als zodanig wil blijven voortbestaan. Bij missionering is te denken aan het ontplooiën door een (religieuze) groepering in de maatschappij van meer of minder missionaire activiteiten.

Verder gaat het in dit hoofdstuk over: tussen assimilatie en persistentie. Zie blz. 41. Dr. Janse zegt hier: "Onmiskenbaar zijn er in onze maatschappij, waar enerzijds als gevolg van de internationale migratie en de afbrokkeling van het traditioneel christelijk waardenpatroon, de verscheidenheid toeneemt, anderzijds belangrijke assimilatiebevorderende krachten werkzaam. Te denken valt aan de moderne massamedia en de snelle verplaatsingsmogelijkheden, terwijl de geste- gen welvaart deze mogelijkheden ook voor de grote massa tot een realiteit heeft gemaakt. Verder kan gewezen worden op de sterk toegenomen overheidsbemoeienis, die naar haar aard veelal gelijkmakend werkt. In samenhang daarmee kan het moderne onderwijs genoemd worden, dat gedurende een groot aantal jaren zijn stempel zet op de jonge generatie. Ook de moderne economie met haar sterke nadruk op rationaliteit, heeft een aanzienlijke invloed op de mentaliteit van de (beroeps) bevolking. Zo vindt assimilatie vaak "vanzelf" plaats. Niet zozeer als bewust gekozen doelstelling van de betrokkenen, maar als "sluipend" proces."

We zijn geneigd om meer over te nemen, maar moeten ons hier beperken opleggen.

"In het vervolg van dit hoofdstuk" - zo lezen we op blz. 43 - "zullen we ons bezig houden met de factoren die van invloed zijn op de sociale en culturele assimilatie en persistentie van (religieuze) groeperingen. Overigens zullen we daarbij wel moeten bedenken dat de sociaalwetenschappelijke kennis van de voorwaarden voor verandering (en niet-verandering) van sociale systemen tot op heden tamelijk beperkt is. Het is daarom niet moge-

lijk om op dit punt erg stellige uitspraken te doen.

Allereerst zullen we aandacht schenken aan de situatie binnen de groepering, vervolgens aan de positie van de groepering in de maatschappij en daarna aan de opstelling van de maatschappij ten opzichte van de groepering. Uiteraard staan deze drie krachtvelden niet los van elkaar. Zij beïnvloeden elkaar over en weer. Toch lijkt het ons met het oog op de overzichtelijkheid wel zinvol om onze analyse op deze wijze te presenteren."

Hierna volgen de paragrafen: de subcultuur en haar identiteit, de subcultuur in de maatschappij en: de opstelling van de maatschappij.

"Uiteraard" - zie blz. 56 - "is het voor de subcultuur ook van groot belang hoe de overheid, maar ook de tot de dominant of de meerderheidsgroepering behorende burgers en hun organisaties, haar identiteit waardeeren en hoe ze zich opstellen tegenover haar streven naar assimilatie of persistentie."

Er zijn verschillende mogelijkheden: het persistentiestreven wordt geaccepteerd, er is verplichte assimilatie, er is een gemeenschappelijk assimilatiestreven, er is gedwongen segregatie.

Er is terugwerking op de subcultuur. Het overheidsbeleid heeft effecten. De staatstaak is in de loop van deze eeuw geweldig gegroeid. Naast deze uitbreiding van de overheidstaak is er op bepaalde gebieden ook een depolitiseringsstendens waar te nemen.

"Ook de staatsstructuur is hier een belangrijk gezichtspunt. Een gecentraliseerde staat zal in het algemeen meer unifiserend werken, dan een gedecentraliseerde of een federale staat. Daar wordt immers een aantal beleidssectoren (gedeeltelijk) overgelaten aan locale en regionale besturen. Daardoor kan beter tegemoet gekomen worden aan de verlangens van bepaalde (regionaal geconcentreerde) minderheden, die op nationaal niveau veelal overstemd worden. Een soortgelijk effect heeft ook het systeem van functionele decentralisatie, waarbij de centrale overheid (maar ook de lokale en regionale overheden) de uitvoering van een groot aantal taken overlaat aan het particulier initiatief en dit door gedeeltelijke of zelfs volledige subsidiëring, de financiële mogelijkheden geeft om dit werk te verrichten. Hierdoor worden bepaalde controversiële gebieden onttrokken aan de (landelijke) collectieve besluitvorming en overgelaten aan de beslissingsbevoegdheid van (niet al te kleine) minderheden. Die kunnen dan hun eigen organisaties opbouwen, waarbinnen - tot op zekere hoogte - hun eigen normen gelden en waar zij zelf de middelen van de sanctiering beheersen. Dat is voor de persistentie van deze subculturen van grote betekenis."

eindigt het vierde hoofdstuk op blz. 61.

B.

Is God wel een God van vertroosting?

De vraag aan de kop van dit hoofdstuk moet worden gesteld vóór dit boekje voor zijn lezers kan zijn wat ik ernstig begeer dat het zal zijn, dat is een troostboek.

Want menige zieke zal zeggen: "De laatste plaats waar ik vertroosting kan zoeken is bij God. Is Hij niet die grote God, Die vol macht en majesteit is? Is Hij het niet, Die hemel en aarde gemaakt heeft? Waarom zou ik denken, dat Hij Zich zou bekommeren om zulke kleine aangelegenheden als de mijne?" En zelfs wanneer we denken dat Hij het wil, zijn wij geneigd te zeggen: "Is Hij het niet tegen Wie ik gezondigd heb, Wiens wetten ik overtreden heb, Wiens roepstemmen ik afgewezen heb, Die te rein van ogen is dan dat Hij het kwade zou zien? En als ik mij te binnen breng, wat ik geweest ben en wat ik ben, dan is Hij zeker de laatste, tot Wie ik moet gaan om vertroosting."

Dit is alles heel redelijk. Ik zou er geen woord tegen kunnen inbrengen. En ik zou in plaats van te trachten een "troostboek" te schrijven mezelf hebben over te geven aan volkomen wanhoop, ware het niet, dat God mij in Zijn Woord zekere dingen omtrent Zichzelf had verteld, die mij vrijheid geven mijn "troostboek" te maken, en tot iedereen, die dit leest, te zeggen: "Het is alles voor u, alles, mijn lieve vriend, zonder enige beperking of

enig voorbehoud, alles voor u. God wil dat u vertroost wordt en Hij wil dat gij die vertroosting hebt door Hemzelf te bezitten.

Het is er ver vandaan, dat God niet zou willen, dat gij tot Hemzelf komt om vertroosting; wat Hij hierover duidelijk spreekt is er tegen, dat gij ergens anders heengaat. Hij weet dat gij vertroosting nodig hebt, de een om deze en een ander om een andere oorzaak (iedere moeite is niet dezelfde en zelfs wanneer ze dezelfde was, ze treft niet op precies hetzelfde punt of op dezelfde manier); maar wat het ook is en hoe het ook werkt, de roeping is dat we Hem niet zouden verzaken, de Fontijn van levend water en voor onszelf gebroken bakken zouden uithouwen, die geen water kunnen bevatten.

De Schrift leert ons, dat God een jaloers God is en Hij is niet alleen jaloers wanneer iemand een andere god aanbidt, maar ook wanneer men Hem in de tweede plaats stelt o.a. bij vertroosting.

Ongetwijfeld is er vertroosting te verkrijgen van vrienden en van boeken en van bezoeken van dienaren en van vele andere bronnen, maar zij moeten allemaal onder God worden geplaatst, anders zullen zij zijn gelijk de vertroosters van Job: moeilijke vertroosters zijn ze allen. Zij zullen het op een niet verwachte tijd en manier opgeven en ons achterlaten met niets, omdat we God niet hadden.

Maar laten we uit de Heilige Schrift zien hoe God Zelf in deze zaak van vertroosting voor komt. Vinden we Hem hier niet zeer duidelijk?

Paulus vertelt ons zeer duidelijk wie God Zelf in deze weg is. Hij had juist aan de Corinthische kerk genade en vrede toegewenst, twee zeer vertroostende zaken, en waar moesten deze vandaan komen? Van God onze Vader en van de Heere Jezus Christus. Dan, alsof hij zich niet kon bedwingen, toen hij van deze goede dingen kwam te spreken als komende, breekt de apostel uit in deze grote lofprijzing van Hem: "Geloofd zij de God en Vader van onze Heere Jezus Christus, de Vader der barmhertigheden, en de God aller vertroosting." (2 Cor. 1 : 2-4)

Dan verder in hoofdstuk 7 : 4, 5 en 6 geeft hij ons een voorbeeld ervan hoe God vertroost. De vertroosting kwam door een menselijke hand, ze kwam op de meest gelegen tijd, want de beproevingen waren juist toen zeer zwaar, maar ze kwamen van God en Paulus beschreef duidelijk de weg waarin zijn vertroosting kwam. "Ik ben vervuld met vertroosting" zegt hij, "ik ben zeer overvloedig van blijdschap in al onze verdrukking. Want ook, als wij in Macedonië gekomen zijn, zo heeft ons vlees geen rust gehad, maar wij waren in alles verdrukt: van buiten was strijd, van binnen vrees. Doch God, Die de nederigen vertroost, (noteer deze zin, ze is juist gepast voor u) heeft ons vertroost door de komst van Titus.

God heeft Zijn eigen tijden en wegen van vertroosting. Ik wilde nu alleen juist uw aandacht bepalen bij het feit, dat de apostel spreekt van Hem als Degene, Die gewoon is te vertroosten degenen, die nederge worpen zijn. Zij komt op geheel natuurlijke wijze en niet als iets vreemds en wonderlijks en ongevoons, wat hier plaats vond, maar mogelijk nooit opnieuw gebeurt.

Sommige mensen spreken van God alsof er in Hem helemaal geen vertroosting is, en dat Jezus er is om ons te vertroosten door ons te bekomen om aan God te ontkomen. Maar de apostel Paulus zag de Vader en de Zoon beiden één in dit gezegende werk van vertroosting, en als er geen ander vers in de Bijbel is tot vertroosting van een arme ziel dan moeten het 16e en 17e vers van het 2e hoofdstuk van 2 Thessalonicensen het wel doen; zij moeten iemand tot God brengen om vertroosting: "En onze Heere Jezus Christus Zelf, en onze God en Vader, Die ons heeft liefgehad, en gegeven heeft een eeuwige vertroosting en goede hoop in genade, vertrooste uwe harten, en versterke u in alle goed woord en werk."

De Psalmist, een man zoals u weet met veel moeiten, vond zijn vertroosting in God Zelf, niet door van Hem weg te vluchten, maar door tot Hem te komen. Daarop was het waarop God zeide dat David vertrouwde en als dat niet iets vertroostends was geweest,

zou het voor hem van geen nut zijn geweest. "Gedenk des woords, tot Uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen. Dit is mijn troost in mijn ellende, want Uw toezegging heeft mij levend gemaakt." (Psalm 119 : 49-50) En weer zegt hij in vers 76: "Laat toch uwe goedertierenheid zijn om mij te troosten, naar Uwe toezegging aan Uw knecht."

De 86e Psalm is een grote aaneenschakeling van licht en duisternis. Er zijn daar zeer diepe dingen. Van de ziel wordt gesproken als zijnde overgeleverd aan de diepste hel, maar God is machtiger dan al de nood. David vraagt dat zijn ziel zich moge verheugen, en tot Wie ziet hij op om dat te doen? Tot God; en omdat hij dat deed vond hij de hulp en vertroosting die hij zocht: "Maar Gij, Heere! zijt een barmhartigen genadig God, lankmoedig en groot van goedertierenheid en waarheid. Wend U tot mij, en zijt mij genadig; geef Uw knecht Uw sterkte en verlos de zoon Uwer dienstmaagd. Doe aan mij een teken ten goede, opdat het mijn haters zien en beschaamd worden, als Gij, Heere! mij geholpen en mij getroost zult hebben."

Toen David helemaal verslagen was, zeide hij: "Als mijn gedachten binnen in mij vernieuwd werden, hebben Uwe vertroosting mijn ziel verkwikt", (Psalm 94 : 19) en wanneer de tijd van alle tijden zou komen, dan zou God als de God van alle vertroosting aanwezig zijn. "Al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik zou geen kwaad vreezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij." (Psalm 23 : 4).

Nu, laten we een ogenblik letten op de profeten, want het zal ons een uitstekende hulp zijn, wanneer we het diep in ons hart hebben ingegrift, dat God het Zelf is tot Wie we moeten gaan in ons zoeken naar vertroosting.

Zion had grotelijks tegen de Heere gezondigd en overeenkomstig de gewone regel van Gods handelwijze komt na de zonde de straf. Zion moest nooit hebben geweten van "woeste plaatsen" of een "woestijn" of een "wildernis"; en zeker, bij de overweging wat Jeruzalem tegen God had gedaan, mocht worden verondersteld, dat Hij de laatste zou zijn bij Wie men enige vertroosting zou zoeken. Maar het woord dat de Heere aan de profeet opdroeg te spreken was een woord naar Zijn aard en niet naar die van een mens. "Want de Heere zal Zion troosten; Hij zal troosten al haar woeste plaatsen, en Hij zal haar woestijn maken als Eden, en haar wildernis als de hof des Heeren; vreugde en blijdschap zal daarin gevonden worden, dankzegging en een stem des gezangs." (Jesaja 51 : 3). Zie, hoe God werkzaam is met de grootheid die bij Hemzelf behoort. Wanneer er ooit uitnemende grootheid in het zegenen is, mogen we er zeker van zijn, dat Hij het is, Die aan het werk is. Want Zijn werk houdt een volheid van zegen in, zoals een aantal en allerlei kostbare stenen allen gezet in de ene ring en gegeven aan de ene persoon. Dit is Gods wijze van vertroosting.

De Engel des Heeren, in Zacharia hoofdstuk één, riep tot God ten behoeve van Jeruzalem, en zeide: "Heere der heirscharen! hoe lang zult Gij U niet ontfemen over Jeruzalem, en over de steden van Juda, op welke Gij gram geweest zijt, deze zeventig jaren?" De Engel verborg niet het feit, dat Hij tot Wie Hij riep Degene was Die in een rechtvaardig oordeel al de ellende toegelaten had. Toch komt de vertroosting alleen van Hem: "En de Heere antwoordde de Engel, Die met mij sprak, goede woorden, troostelijke woorden," en hier, evenals in het andere geval, komt de overvloed van Zijn ontferming uit. "Daarom zegt de Heere alto: Ik ben tot Jeruzalem wedergekeerd met ontfermingen; Mijn huis zal daarin gebouwd worden, spreekt de Heere der heirscharen: Mijn steden zullen nog uitgespreid worden vanwege het goede, want de Heere zal Zion nog troosten en Hij zal Jeruzalem nog verkiezen."

Evenzo in Jeremia, Hij zegt van Zichzelf: "Want Ik zal hunlied rouw in vrolijkheid veranderen, en zal hen troosten." (31 : 13) "En Ik zal naar haar hart spreken" zegt Hij in Hosea 2 : 13. "Ik, Ik ben het, Die u troost" zegt Hij in Jesaja 51 : 21. En op de dankdag moet dit worden gezongen: "Ik dank U, Heere." dat Gij toornig op mij geweest zijt, maar Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost

mij." "Ik was verbolgen over de ongerechtigheid hunner gierigheid, en sloeg hen; Ik verborg Mij, en was verbolgen: evenwel gingen zij afkerig henen in de weg hun harten. Ik zie hun wegen, en Ik zal hen genezen; en Ik zal hen geleiden, en hun vertroosting wedergeven, namelijk aan hun treurigen." (Jesaja 57: 17, 18).

Vele van deze teksten zullen we weer tegenkomen. Ik begeer dat ze nu van nut zijn wat betreft dit ene gezegende punt, dat ze ons nader tot God Zelf brengen. En deze drie dingen zet ik op de voorgrond van mijn boekje.

1. Wees er vast van overtuigd, dat God, God Zelf, God de Vader, de Vader van onze Heere Jezus Christus en onze Vader, is een God van vertroosting. Lees de vele verklaringen die Hij van Zichzelf gegeven heeft, telkens weer, totdat de gedachte diep in Uw hart doorgedrongen is. Geloof, dat vertroosting iets is, waarover Hij denkt, waaraan Hij waarde hecht en waarvan Hij de noodzaak voor ons kent.

2. Ga niet ergens anders kijken voor uw voornaamste en eerste vertroosting. Ik ontken niet, dat er veel vertroosting is in vrienden, in gelukkige gevoelens, in boeken, in vele omringende omstandigheden, die verlichtingen geven bij ziekte, maar ik begeer dat u in uw gedachten tot de beslissing komt en gevoelt, dat de enige ware vertroosting is in God.

3. Verwacht vertroosting van God. De verwachting van iemand is in het algemeen een inleiding op het handelen van God. We moeten eerst onze mond openen en dan wil Hij haar vervullen. We moeten de waterpotten tot de rand toe vullen, als we zien dat Hij bezig is al dit water in goede wijn te veranderen.

Laten deze teksten u brengen in de gepaste houding van verwachting. Zeg: "Spreek, Heere, want Uw knecht hoort." Laat God weten dat er iemand is die tot Hem opziet om vertroosting, enig arm kind van Zijn onverzadigden en in nood en dat gij het zijt en wie weet, dat Hij mogelijk zelfs in de eigen bladzijden van dit boekje u wil geven alles wat u nodig hebt.

Tot zover de schrijver over de vraag of God wel een God van vertroosting is. Hij beantwoordt deze vraag natuurlijk bevestigend met de bedoeling, dat zij die troost nodig hebben die alleen bij de Heere zoeken, de God van alle vertroosting.

B.

Post naar geloofsgevangenen en hun gezinnen

We ontvingen twee persberichten van de stichting "Friedensstimme Nederland". We kunnen ze niet opnemen, omdat ze teveel ruimte in beslag nemen. We krijgen teveel persberichten om aan al de verzoeken om opname in ons blad te kunnen voldoen. In deze twee persberichten gaat het over het zenden van post aan geloofsgevangenen en hun gezinnen. Deze mensen moeten heel veel lijden. We kunnen hun lijden niet wegnemen, maar denken we nog wel eens aan hen in het gebed? Wij leven hier in vrijheid en hoe en hoelang nog? Laten we ter gelegenheid van de feestdagen en de jaarwisseling blijk geven van onze belangstelling. We nemen uit een der persberichten het volgende over:

Als u even opbelt of een (brief)kaart schrijft met erop vermeld: "Kerstgroet", worden u adressen en kaarten met een Russische Kerst- en Nieuwjaarswens kosteloos toegezonden door de stichting "Friedensstimme Nederland", postbus 15, 2800 AA Gouda. Een kaart of brief naar Rusland heeft ongeveer 2 à 3 weken nodig om op de plaats van bestemming aan te komen.

B.

Van Hoytema-kalender 1985

In het vorige nummer stond een beoordeling van bovengenoemde kalender. Elke dag belen mij lezers van ons blad op, die er mijn aandacht op vestigen, dat deze kalender de week niet laat aanvangen met de zondag, maar met de maandag. De zondag wordt naar de laatste dag verschoven. Een van hen

die mij hierover opbelde vertelde mij, dat hij de kalender heel mooi vond, een sieraad aan de wand, en dat hij al vele jaren de kalender gekocht had, maar dat hij op grond van bovengenoemd feit de kalender niet meer zou aanschaffen. Daar heb ik volkomen begrip voor. Onze lezers hebben meer aandacht aan de afbeelding geschonken dan ik zelf. Ik betreur dat laatste natuurlijk, maar ik had niet kunnen denken dat de uitgever op deze wijze met de tijd zou meegaan. Wanneer ik de afbeelding beter bekeken had zou ik bij mijn beoordeling zeker gewezen hebben op het feit, dat juist hierdoor deze mooie kalender ontsierd wordt en geen recht doet aan onze beginselen dat de rustdag aan het hoofd van de dagen staat en naar Gods Woord de eerste dag van de week is.

Ik hoop van harte dat de uitgever bij kalenders voor volgende jaren hiermee rekening zal houden, zodat ook de liefhebbers van een sierlijke kalender aan de wand de keus kunnen laten vallen op de Van Hoytema-kalender.

N.B. De gedachte van een lezeres dat dit de Oranjekalender geldt, is niet juist. Deze begint met de zondag.

B.

L.T.O en L.H. en N.O.

Uit een persbericht namen we het volgende over:

Het bestuur van de vereniging tot het verstrekken van onderwijs op Gereformeerde Grondslag te Krabbendijke, heeft in september officieel toestemming verkregen om haar mavo-school uit te breiden tot een scholengemeenschap met Lager Technisch Onderwijs en Lager Huishoud- en Nijverheidsonderwijs.

Het is de bedoeling dat de nieuwe scholengemeenschap uit zal gaan van een nieuw op te richten vereniging waarin participeren: de Gereformeerde Gemeente, Ned. Hervormde Kerk, "Geref. Bond", Gereformeerde Gemeente in Nederland, Christelijke Gereformeerde Kerk en Oud Gereformeerde Gemeente.

Het voedingsgebied van deze school zal Noord- en Zuid-Beveland, Walcheren, Zeeuws-Vlaanderen, Tholen en West Noord-Brabant beslaan.

In de komende maanden zal in de regio onder genoemde Kerkelijke richtingen met de werving van leerlingen begonnen worden, waarbij tevens voorlichting over de studierichtingen en het vervoer van de leerlingen zal worden gegeven.

Naast het reeds bestaande Mavo, Havo en Atheneum onderwijs zal D.V. straks ook dit onderwijs in deze regio voor de Reformatorische gezindte worden verwezenlijkt, hetgeen ongetwijfeld in een grote behoefte zal voorzien, aangezien het bestaande onderwijs de ouders binnen deze bevolkingsgroep in toenemende mate in gewetensnood brengt.

Reeds uit de bezetting van de Voetius Scholengemeenschap te Goes, blijkt dat ouders uit deze gezindte het onderwijs overeenkomstig hun belijdenis hoogschatten, en zich hier offers voor getroosten.

Daarom mag worden verwacht dat dit ook bij het L.B.O. zal worden ervaren.

B.

Hervormingsnummer "de Schakel"

Dit jaar valt bijzonder de nadruk op de opheffing van het Edict van Nantes, 300 jaar geleden, en de positie van de Hugenoten, van wie er velen in ons land toevlucht zochten en vonden. Er is een poster met beelden uit het leven van Calvijn en een uitvoerige toelichting daarbij.

We hebben met belangstelling van dit nummer kennis genomen. Het is goed dat ook in dit weekblad aandacht besteed wordt aan de strijd en het lijden van de franse geloofsgenoten. Bij ons is er ook vervolging geweest, maar niet te vergelijken bij die van de Hugenoten. Men kan daarover een en ander lezen in dit speciale nummer.

Het kost inclusief de Calvijnpoter f 6,-, excl. verzendkosten, en is te bestellen bij Administratie "de Schakel", Postbus 214, 4460 AE Goes, tel. 01100 - 28191. Nieuwe abonnees ontvangen het gratis.

B.

Boekbesprekingen

Marie Dunand door Arno Pagel.

Uitgave van de stichting "In de Rechte Straat" postbus 131, 6880 AC Velp Geld., tel. 085-634959. Dit boekje gaat over een vrouw die 38 jaar in de Toren van de Standvastigheid is opgesloten geweest. Verder ook over familieleden en anderen, die in de dagen na de opheffing van het Edict van Nantes in Frankrijk vervolgd werden en onnoemelijk veel hebben geleden. Er zijn er geweest die alles standvastig hebben doorstaan. Velen vonden in de toren de dood. Anderen werden later bevrijd. Onder hen ook deze Marie Dunand. Ze heeft nog enkele jaren geleefd en is toen heengegaan. Het boekje is in het Duits geschreven. Ds. H.J. Hegger kreeg het in handen en vertaalde het. Het telt 64 blz. en kost f 7,80. De uitgave is ten bate van bovengenoemde stichting.

Zouden wij standvastig kunnen zijn?

B.

Sprekend Verleden.

Scholekster 18, 3245 TG Sommelsdijk, tel. 01870 - 2982.

Het laatste nummer van dit blad verscheen, een dubbelnummer van in totaal 32 blz. De heer D.C. Knulst heeft gedurende twee jaren voor deze uitgave gezorgd. Het voortzetten van de uitgave is financieel niet langer haalbaar. Daarom moet hij er mee stoppen. De abonnees zullen dit betreuen. Het doel was de oude schrijvers wat nader tot hen te brengen. De aandacht vroegen verschillende bekende theologen, zoals de Teellincks, Voetius, Van Lodenstein en anderen. In dit laatste nummer is opgenomen een brief van J.C. Appellius, predikant te Zuidbroek en Muntendam, aan een zekere mevrouw ter beantwoording van een vraag wat een becommerde doen moet om zalig te worden.

Appellius nam in zijn dagen - de 18e eeuw - in het noorden van ons land een tamelijk bekende plaats in. Hij spreekt nog nadat hij gestorven is.

De heer Knulst heeft nog exemplaren van dit dubbelnummer en van alle 6 vorige nummers beschikbaar. Het dubbelnummer kost f 4,25; gewone nummers kosten f 2,25 per stuk.

B.

Levenservaringen van schipper

Huig Leen

2.

Toen alles zoveel mogelijk bij elkaar gespijkerd en de zeilen gebonden waren, kon grootvader afsteken (varen) naar het Katwijkse strand. Als naar gewoonte stonden er verschillende vissers te turen naar de zee of er nog schepen in het zicht kwamen. Toen bemerkten ze een schip dat onherkenbaar was, wegens de bijgebonden zeilen die de schuit op had. Vele mensen kwamen aanstormen naar het strand om te zien welk schip het kon zijn. En bij het naderbij komen maakten ze gebruik van een kijker en herkenden de schuit aan de letter K, dat was een schuit van de kerk. Want de Oude (witte) Kerk was vroeger een rederij en had vele bomschuiten. Toen zeiden ze: "Dat is schipper Huig Leen!" Het strand liep vol met mensen, totdat de bomschuit op het strand vastliep. En als naar gewoonte werd de schipper met het paard van de schuit gehaald. En op het strand gekomen zijnde werd hij omringd door mensen. Maar één van de schippers, Teun Nijgh (vroeger ouderling geweest en voorlezer in de herv. kerk en ook een Godvrezend man), liep op hem toe en zei: "Ben je daar, lief broertje! Wij zijn gedurig in het gebed voor je geweest, of God de Heere je wilde bewaren in de storm". Want in die tijd waren er op Katwijk vele Godvrezende schippers en ook matrozen. Toen antwoordde mijn lieve grootvader Teun Nijgh met deze berijmde psalm 33 vers 10: "Zijn machtig arm beschermt de vromen en redt hun zielen van de dood". En bij de regel gekomen zijnde: "In de grootste smarten, blijven onze harten, in de Heere gerust", werden zijn handen opgeheven naar Boven; en riep hij uit: "k Zal hem nooit vergeten, Hem, mijn Helper heten, al mijn hoop en lust". En liet daarop volgen: "Wel Teun! Nu vergeten wij de Heere elke dag, maar Hij ons niet". Dat was oprechte zelfkennis. Wij lezen in Gods Woord en wel in Mattheus 8: 24-27; Markus 4: 37-41 en Lucas 8: 23-25, dat de discipelen op

het meer van Genésareth ook overvallen waren door een hevige storm, met Jezus aan boord (maar Hij sliep). En ze riepen het uit: "Heere! behoedt ons, want wij vergaan!" En de Heere bestrafte de winden en de zee, en het werd stil. En de discipelen (want het waren vissers) verwonderden zich, zeggende: "Hoedanig is Deze, dat ook de winden en de zee Hem gehoorzaam zijn". En zo was het ook op het strand onder de mensen, ze waren ontroerd door die oprechte geloofsbelijdenis van m'n grootvader Huig Leen; daar ging kracht van uit. Daarom, een gebed van een rechtvaardige vermag veel, maar in het ware geloof.

Een ander voorval met grootvader, met een belofte van God de Heere verkregen.

Het was op de haringvisserij met de bom-schuit. Het haringseizoen was voor hem niet gunstig verlopen. Het was bijna behouden teelt, dus de haringvisserij liep ten einde, daar het tegen Sint-Nicolaastijd liep. En in die tijd zeiden de vissers altijd als spreuk: *Sinte ketrijn, koetjes aan de lijn, schuitjes aan de palen, wie het dan niet heeft, zal het niet meer halen.* Maar grootvader bracht het voor de Heere, in het gebed. Waarop de Heere hem deze belofte schonk: dat Hij zijn kost nog rijkelijk zegenen zou en de nood-druftigen met brood zou verzadigen. En daar kreeg hij het geloof erbij.

De bemanning kwam bij hem, daar er nog iets af te rekenen viel. Grootvader zei toen: Wij gaan nog een reisje doen, want de Heere heeft mij een belofte geschonken, dat Hij mijn kost nog rijkelijk zegenen zou. Toen zeiden ze: Nu nog? Het is bijna behouden teelt! Maar grootvader zei toen: En toch gaan wij nog een reisje doen. Want de Heere is een Waarmaker van Zijn woord en dat is vast en onverbroken. Met nog wat tegenwerpingen van de bemanning zijn ze dan toch mee-gegaan ter visserij en toen de andere dag zeewaarts vertrokken. Maar op zee gekomen zijnde, kwam er een zware storm opzetten en konden zij de haringnetten niet over-boord zetten. Toen kwam er opstand tegen mijn grootvader en ze zeiden: Jij met je belofte! Je zult ons naar de eeuwigheid werken. Maar grootvader stond vast in het geloof en was onbewegelijk. Twee dagen hebben ze toen met de schuit, met verkleinde zeilen (gereefd) liggen steken bij de wind. Daarna ging de storm wat afnemen en konden zij de haringnetten overboord zetten. Toen de netten uitgezet waren ging het opnieuw stormen en konden die nacht daarop de netten niet binnenhalen wegens het stormachtige weer. Het was een en al opstand aan boord met de bemanning. De volgende nacht was het nog stormachtig en lukte het weer niet de netten binnen te halen. Dus op z'n vissersmans uitgesproken was het dan twee nachten uitreien. De derde nacht was de storm gaan liggen en konden ze de haringnetten binnenhalen. Tot hun grote verbazing zaten de netten vol met haring en vingen toen ruim 300 kantjes (tonnen) haring. Andere vissers hadden al hun netten verloren en sommigen de helft van de netten en weer anderen hadden een gerampeneerde boel (dat wil zeggen: vele haringnetten waren kapot gerukt door de zware storm. De haring die ze gevangen hadden was van bijzondere kwaliteit voor de tijd van het jaar en dat was ook al zo wonderlijk. Toen al de netten binnengehaald waren met al die haring, was grootvader niet te zien aan dek. Hij was naar beneden gegaan in het logies en knielde neder voor de koperen springbank (dit was een bank met koper beslagen en werd altijd heel schoon gepoetst). Daar dankte grootvader de Heere voor het waarmaken van Zijn belofte aan hem geschonken. Aan dek gekomen zijnde zijn de zeilen bijgezet en koersten ze huiswaarts naar het Katwijkse strand. De besomming was groot voor de tijd, want er werd bijna geen haring meer aangevoerd door de bomschuiten, daar het haringseizoen afgelopen was. Maar, zoals reeds vermeld staat in dit schrijven, was grootvader de minste besommer van de haringvloot. En door die geweldige haringvangst was hij de hoogste besommer van de haringvloot. Iedereen stond er verbaasd van te kijken, want het was een wonder Gods. Daarom, zou er voor de Heere iets te wonderlijk zijn? Want Hij spreekt en het is er. En

gebiedt en het staat er. De Heere roept de dingen die niet zijn alsof ze waren. En nooit kan het ware geloof te veel verwachten. Mijn grootvader was een eenvoudige man met een kinderlijk geloof en had een nabij leven met God en kon ook niets uit zichzelf doen, maar had de Heere nodig in alle opzichten van het leven, in het gebed. Als hij op zondag op zee was, ging hij als schipper altijd voor met het lezen van een predikatie, gebed en psalmgezing. Dat werd genoemd: *verplichting doen*. Want de zondag was voor hem een *geheiligde dag*, die de Heere in het vierde gebod heeft ingesteld met: Gedenk de sabbathdag, dat gij die heiligt enz. En op de zondag werd er nooit van de ene of naar de andere plaats gezeild met de schuit. En als hij naar huis voer met het schip en de zondag aanbrak (of tegen het aanbreken) nam hij met de bemanningsleden de zeilen weg die niet toepasselijk waren om op zondag sneller te zeilen. Maar liet dan het schip stekend (dat was met verminderde zeilen) bij de wind liggen.

Nu verschillende voorvallen van mijn lieve grootvader Huig Leen.

Hij was schipper bij de Rederij T. Er waren twee schippers naar de haringvisserij gegaan en één was een Scheveningse schipper. Laatstgenoemde deed een reisje van 14 dagen vol haring aan boord en was vóór mijn grootvader Huig Leen in de haven. En grootvader deed een reisje van drie weken, ook vol met haring. Dat werd dan ook in die tijd een voorspoedige reis genoemd. Want de schepen bleven soms wel 6, 7 of 8 weken op zee en keerden huiswaarts met nog geen schip vol haring; dus een lange reis.

Nu dan het voorval met de reder. Een schipper ging als hij de reis volbracht had, als gewoonte naar het kantoor van de rederij om verslag uit te brengen. Op het kantoor van de rederij gekomen zijnde, bij de reder, werd grootvader dan verwelkomd. Maar de reder zei: Ben je er nu pas? Dat verwonderde mijn grootvader en zei tegen hem dat de reis toch voorspoedig gegaan was. Wat, zei de reder, je maat, die Scheveningse schipper, was al een week voor je binnen en is weer naar de haringvisserij. Toen zei grootvader: Wij hebben ook ons bescheiden deel ontvangen van de Heere, en was er erg dankbaar mee. Maar toen zei de reder: Ik weet wel hoe het komt, die Scheveningse schipper vist op zondag en jij doet dat niet. En op zondag vang je de meeste haring, je moet ook op zondag gaan vissen!

Voor al de hartelijke felicitaties en attenties in verband met ons 45-jarig huwelijks- en ambtsjubileum, zeggen we al de lezers van ons blad heel hartelijk dank!

't Was zeer verkwikkend en versterkend! Bovenal zij 't: "Niet ons o Heere, niet ons, maar Uw Naam alleen zij de eer!"

DS. en MEVR. VAN LEEUWEN,
DRIEBERGEN.

TE KOOP: CASSETTES

à f 8,- + porto met preken: Chr. Ger., Herv. (Ger.), Ger. Gem., Oud Ger.
6 tal = portvrij.

PAKKET I:
2 x Ds. Breevaart, 2 x Ds. Mieras,
2 x Ds. Smits.

PAKKET II:
2 x Ds. P. Blok, 2 x Ds. P. v.d. Bijl,
2 x Ds. Venema.

PAKKET III:
2 x Prof. v.d. Schuit, Ds. Laman,
Ds. A. Baars, 2 x Ds. N. de Jong.

PAKKET IV:
2 x Ds. Joh. v.d. Poel, 2 x Ds. Lamain,
2 x Ds. Verhoef.

PAKKET V:
6 tijdredes S.G.P., diverse pred.

U KUNT OOK ZELF PRED. OPGEVEN

Inlichtingen:

TEL. 01134 - 2455

VERTAALWERK (ook kaarten/brieven) TAALLESSEN (individueel/groepen) CORRECTIEWERK / TOLKENDIENSTEN TYPEWERK

In/uit: Ned., Duits, Engels, Frans, Deens, Noors, Zweeds, Bulgaars, Pools, Roemeens, Russisch, Servokratisch, Tsjechisch, Afrikaans verzorgt voor u

Drs. A. Pellegrom

CHRISTENTAALKUNDIGE

Valkenhof 33 - 9291 BE Kollum

Tel. 05114 - 1881.

Niet-zakelijke correspondentie speciaal tarief.

Wel eens op

TEXEL

geweest?

Beslist de moeite waard.

Bos, duinen, zee, vogel-

broedplaatsen,

visgelegenheden, etc.,

en . . . rust.

U kunt op

'DE VERRASSING'

gebruik maken van

volledig pension voor groot en klein.

Prijzen v.a. f 285,- p.w.

Of u kunt kiezen voor

een bungalow met alle

comfort of sta-caravan.

Voor 60-plussers

speciale voor- en

naseizoenprijzen.

Vraag vrijblijvend onze

kleurenfolder aan.

Tel. 02223-661 of 391.

U bent hartelijk welkom in ons gezellige pension op de Veluwe: huiselijke en toch vakkundige volledige verzorging met als prima bekend staande keuken; geen radio en t.v.; zondag eerb., we hebben geen hinderlijke muziek; wel een fijn tweeklaviers orgel enz.

Het gehele jaar geopend.

HOTEL - PENSION

'IRENE'

Fam. Bostelaar

ELSPEET

tel. 05779 - 1236

ZIET U ER GEEN GAT MEER IN?

Behalve de rustgevende en kalmerende werking van onze plantaardige zenuwtabletjes, versterken zij ook het

Ook bij langdurig gebruik geen gewenning! Kuur voor een maand f 20,-.

DROGISTERIJ SIKKING

Barrevoetstraat 5,

2011 WL Haarlem

Tel. 023 - 312882/

324606.

Postgiro 190609.

Bejaarden die (evt. tijdelijk) verzorging behoeven, bieden wij plaats in ons particuliere tehuis.

HUIZE

'Edelweiss'

Kortenburglaan 4,

3941 HR Doorn.

Telefoon 03430 - 12534

Stationssingel 50
Tel. 08385 - 13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Een verantwoord adres voor al uw

HUISHOUDELIJKE APPARATEN

- de BESTE merken voor een lage prijs. (SIEMENS, ESTA, GRAM, LIEBHERR, MIELE, VELO)
- service en bezorging door heel Nederland.

VINK-WITGOED-WESTBROEK

Dr. Wellferweg 17 - Westbroek - Tel. 03469 - 1459, b.g.g. 1209

christelijke
leesportefeuille
nederland

een leesmap met een eigen identiteit!

vraag gratis
proefmap aan:

Antwoordnr. 617

7600 WB ALMELO

of bel 05486 - 11940